

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDEKEN:	
Egy évre	240 Lel.
Fél évre	130 Lel.
Egy negyed évre	60 Lel.
Egy hóra	20 Lel.

Hirdetők áraként az árak mellett a postaköltséget is meg kell fizetni.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG
Aradi és Császári Egyetemi Vas-
úti palotájában.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József főherceg-ut) 22. szám.
TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szombat, április 22.

Egységes valuta.

A genuai Konferenciát Európa zilált gazdasági élete tette szükségessé, azért a konferencia legfőbb feladata, Európát a mai közgazdasági káoszából kivetelni. A győzelem után a pénzügyi országokban a pénz értékének hallatlan leromlása okozta az elbirhatatlan drágaságot, az erős valutájú országokban pedig óriási módon megnövekedett a munkanélküliség és szinte teljesen megakadt a termelés, mivel a legküzdehetlen valutadifferenciák következtében a gazdaságilag meggyöngyült országok nem felvevőkésépek és nem tudják megfizetni a magas valutában számított kereskedelmi cikkeket. Így azután kijutott mindkét résznek a szenvedésből, mely egész Európa közgazdasági életét már-már katasztrófával fenyegeti.

Ha tehát a Genuában összeült összes európai nemzetek képviselői ki akarja vezetni Európa népeit ebből a tühretetlen és elviselhetetlen helyzetből, legelső dolga Európa pénzügyeinek rendbehozása. A konferencia szakértőbizottsága ennek megfelelően a váltóárfolyamokat tette tehát tanulmány tárgyává és az Aradi Közlöny mai számának egy másik helyén közölt jelentést terjesztett a konferencia pénzügyi bizottságának albizottsága elé.

E jelentés szerint Európa gazdasági talpraállításának első lépése, az egyes országok valutájának stabilizálása, vagyis megakadályozása annak, hogy az egyes országok valutája továbbra is zuhanjon, illetve ingadozzék. A további lépés volna valamennyi európai állam valutájának közös alapra fektetése. A szakértő bizottság ezt a közös alapot egyedül az aranyban látja. Az aranyalapra való mielőbbi rátérés tehát minden európai kormány főfeladatává kell, hogy legyen. Amde csak akkor érhető el, ha az egyes államok háztartásukban a lehető leghamarább helyreállítják az egyensúlyt. Ez azonban nem a bankörések korlátlan működtetése által érhető el, hanem az egyedül célravezető eszköz: az állami kiadások megfelelő lecsökkentése. Ott, ahol a deficit túl nagy, az sem segít. Ezek az országok csak a külföldi kölcsön felvétele által érhetik el valutájuk stabilizálását. Stabil valuta nélkül pedig nincs reális állami költségvetés.

Egy másik igen fontos javaslat a szakértő bizottságnak központi bankok létesítése, melyek egyrészt a valuta stabilitásán öröködnek, másrészt az aranyforgalmat szabályozzák.

Siker azonban csak akkor remélhető, ha a résztvevő államok és az Egyesült Államok ugyanazt az aranyalapot fogadják el, miért is meg kell nyerni az Egyesült Államokat, hogy ebben a gazdasági újjáépítésben résztvegyenek.

Ez a grandiózus terv természetesen

tesen máról-holnapra nem valósulhat meg és bizony még sokat, nagyon sokat kell nélkülöznünk és

szenvednünk, míg annak a jótékony hatását élvezhetjük, ha ez a terv ugyan megvalósul.

Az orosz nem engedi a németet.

(Lloyd-George a konferencia feladatáról.)

A genuai konferencia apja, Lloyd George úgy nyilatkozott a Genuában időző újságíróknak, hogy a konferencia még él és kifejezte ama reményét, hogy az még nem fog meghalni. Ez a genuai konferenciára vonatkozó sürgönyeink lényege. Így tehát még van remény arra, hogy ha megzavarásokkal is, a konferencia legfőbb célját mégis csak elfogja érni. A legfőbb cél pedig, a legfontosabb cannesi határozat végrehajtása, mely szerint az európai államok kötelezik magukat arra, hogy egyik sem támadja meg a másikat. Ez a béke belátható időre való állandósítását jelentené. A genuai konferencia második főcéljáról: Európa gazdasági életének talpra állításáról lapunk más helyén számolunk be. Hogy az oroszok okozzák a legtöbb nehézséget a konferencián, az egyáltalán nem meglepő.

A németek megkátráltak.

GENUA. Lloyd George angol miniszterelnök vezetésével tanácskozásra ültek össze a szövetségesek, a kisantant és Lengyelország képviselői. Schanzer és Borgo olasz delegátusok jelentést tettek a németekkel folytatott tárgyalásokról. A németek közölték Lloyd George-zsal, hogy szívesebben látnák az oroszokkal kötött szerződés megsemmisítését, de az oroszok nem akarják őket felmenteni kötelezettségeik alól. A németek ennél fogva elfogadják a második lehetőséget és nem vesznek részt az oroszokkal folytatandó tárgyalásokon.

Ma délután már a németek nélkül ült össze a bizottság, amely várja az oroszoknak a szövetségesek követeléseire adandó válaszát.

Eloszlatták a konfliktusokat.

GENUA. Lloyd George angol miniszterelnök nyilatkozott a német-orosz szerződésről a Genuában összegyűlt újságírók előtt.

A konferencia még él, kezdte nyilatkozatát Lloyd George. Még nem fog meghalni. A nehézségeket, incidenseket és az eddig felmerült összes konfliktusokat sikerült eloszlatni. A német-orosz szerződés következtében előállott viaszos helyzet megszűnt. A konferenciának a legnagyobb nehézséget a Szovjetországgal való tárgyalások okozták. Csodálkoznak, ha az oroszok válasza, amelyet ma délutánra várunk, nem lenne kielégítő. Ellenkező esetben a konferencia nagy veszedelemben forogna.

Az a meggyőződése, hogy a konferencia végeredménye az általános pacifikáláshoz vezet, ami Európa áhitott békéjének főfeltétele.

Ezután több kérdésre felelt. Kijelentette, hogy a szerződésről nem tudott előre és azt nagy sajnálkozással fogadta. A konfliktust főként a szerződés megkötésének titokzatosága okozta.

Második kérdés: Tett-e javaslatot a németeknek, hogy vagy fügesszék fel, de legalább is módosítsák a szerződést vagy a politikai bizottságból lépjenek ki arra az időre, amíg az orosz kérdéssel foglalkoznak? Igaz-e, hogy a németek az utóbbit választották?

Lloyd George válasza: Sem a németek, sem az oroszok nem kívánják a konferencia bukását, bár hogyan is interpretálják a szerződést. Nem hiszem, hogy bármelyikük is szabotálni akart volna a konferencia ellen.

Arra a kérdésre, hogy letárgyalhatják-e a német-orosz szerződés következtében előállott késelelem miatt a legfontosabb cannesi határozatot, amely szerint az államok arra kötelezik magukat, hogy nem támadják meg egymást. Lloyd George azt válaszolta, hogy tökéletlen lenne a konferencia, ha ezt a határozatot nem tárgyalnák le.

Egy másik kérdésre, hogy kik kívánják a konferencia eredménytelenségét, az angol miniszterelnök harsogó nevetés után ezt válaszolta:

— A csirkefogók, a békérontók kategóriájába tartozók, akik a népek között a gyűlöletet szítják.

A legutolsó kérdés: Mi a véleménye a népszövetségről?

Lloyd George válasza: A népszövetség csak úgy teljesítheti feladatát, ha az összes nemzeteket egyesíti magában.

Facta bízik.

BUDAPEST. A Pesti Hírlap genuai tudósítója előtti nyilatkozott Facta olasz miniszterelnök és kijelentette, hogy bízik abban, hogy a konferencia jó eredménnyel végződik. Megállapítható, hogy a szemben álló felek között a még nemrég lehetetlennek látszó érintkezés megtörtént. A lelkek hajlamai sokkal az európai érdekű problémák komolyabb megbeszélésére. Olaszország a barátság érzelmeit fogja érvényesíteni a Magyarországgal való viszonyában.

Románia és a konferencia.

BUCURESTI. Az Adeverul a genuai eseményekkel kapcsolatban azt írja, hogy ezek az események Romániában is éreztetik hatásukat és ahhoz vezettek, hogy a konfe-

rencia célja teljesen megváltozott. Ma az a fontos, hogy a kis-és nagy antant kapcsai szorosabbá váljanak. Bratlanu Jonel miniszterelnök az események lefolyásával meg van elégedve.

A mostani helyzet szükségtelemé teszi azt, hogy a miniszterelnök továbbra is Genuában tartózkodjék, ezért Bratlanu a közel jövőben haza érkezik. Romániát a politikai bizottságban és a konferencia többi bizottságaiban Diamandi meg hatalmazott miniszter és nagykövet fogja helyettesíteni. (Rador.)

Erélyesebb lépést!

PÁRIS. A francia lapok hosszú cikkekből állapítják meg, hogy a Rathenau puccsnak egy biztos következménye van. És pedig az, hogy a szövetségesek közötti ellentétet megszüntette és hogy a szövetségesek egységesebbek lettek, mint valaha. A lapok közleménye szerint a konferenciát nem lehet tovább folytatni. Az oroszok elébe vágta a konferencia végének. Nagyon könnyen meg lehet, hogy ez a vég sokkal hamarabb be következik, mint azt akár az oroszok, akár a németek is sejtették volna. Angol lapok véleménye nagyjában egyezik a francia lapokéval és helyeslik is a francia bizalmatlanságot a németek és az oroszokkal szemben. Lloyd Georgeot erélyesebb lépésre szólítják fel.

A kisantant — Európa oszondőre

BUCURESTI. Az Epoque mai száma nagy cikkben foglalkozik a genuai konferenciával. Az orosz-német szerződés következtében — írja a lap — a kisantant nagvobb fontosságot nyert. Franciaország eddig úgy tekintette a kis antantot, mint a nagvantant függelékét. Anglia is szimpatiaival viseltetett a kisantant iránt és úgy tekintette, mint a Kelet védőbástyáját. Az oroszok nem tartották kíváncsnak a kisantant létezését és vele nem is szimpatizáltak. Ez csúszón feltékenységre vezethető vissza, mert Szerbia helyzete a kisantanttal nagyon megerősödött. A helyzet most megváltozott s ma már kezd nyilvánvaló lenni, hogy a kisantant tulajdonképeni jellege az, hogy Európa csendőre lett. Különösen most, amikor a német-orosz szerződés aláírása következtében olyan állapot jött létre, hogy a békeszerződés problémája újból előtérbe nyomul és napirenden is marad. Most már senki sem tagadhatja Románia fontos szerepét. (Rador.)

A magyar szociálisták és a választások. Budapest.

A magyarországi szociáldemokraták vasárnap kezdik meg választási agitációjukat egy a fővárosban, mint a vidéken. Budapest vasárnapra eddig 16 gyűlést hirdettek, vidéken pedig tizenötöt.

Bocu Sever — képviselő.*(Megválasztották a buzási kerületben.)*

A buzási választókerületben tegnap lezajlott képviselőválasztáson Bocu Sever volt aradi lapszerkesztő hatalmas többséggel szerezte meg a mandátumot. A választás eredménye a következő: Bocu Sever nemzeti párti 5677, Butescu Averescu-párti 1302 dr. Maurer liberális párti 766 szavazatot kapott s így Bocu Severt 3617 szavazattal többséggel választották meg képviselővé. Bocu Sever győzelme Aradon bizonyára széles körökben meleg rokonszenvet fog kelteni. Évekig szerkesztette az aradi Tribunát és ez idő alatt koncilians moderátort, megértésével és magas műveltségével sok barátot szerzett magának. Bocu Sever elkerülvén Aradról, az irodalmi és politikai pályán hatalmas lendülettel emelkedett. Amikor valamely szövegre fekvő kérdéshez publicistikai tollal, vagy oratori képességével hozzáfért, mindannyiszor megvilágította azt tudásának, széles látókörének és éles, judiciumának ragyogásával. A buzási kerület önmagát tisztelte meg, amikor a román parlament életébe emelte régi, kipróbált harcosát újra arra a helyre állította, amely méltán megilleti Bocu Severt.

A walesi herceg tűzveszélyben.*(Borzalmas tűz egy toklót szőlőben.)*

PARIS. Toklóból szenzációt keltő távirat jelent a walesi herceg megmenekülését egy borzalmas tűzkatasztrófából. A toklói Hotel Imperial, a japán főváros legnagyobb szállodájában tűz ütött ki néhány perccel azután, hogy a walesi herceg kíséretével elhagyta a hotelt. A szállodának két emeletét lakta az angol trónörökös és suite, s amikor a szorosabb kíséret utolsó tagja kilépett a hotel kapuján, erős füstgomoly csapott ki az angol vendégek lakosztályának ablakából. A második emeleten tűz támadt s a forró napsütésben olyan gyorsan tovább terjedt a tűz, hogy néhány pillanat alatt lángban állott az egész palota. Mire a katonaság és tűzoltóság előkerült, már minden menthetetlen volt. A magasabb emeletek ablakából sokan az utcára vetették magukat s ezeknek nagy része meghalt. De sokan a rettenetes tűzben feltek halálukat. A gyönyörű hotel a porig leégett s eddig huszonöt halottról s több mint száz súlyos sebesültről érkezik jelentés. Ugy hiszik, hogy a romok között még igen sok halottra fognak akadni. Közöttük az angol trónörökös szolgazemélyeinek több tagjára. A toklói lapok különkiadásban adják hírül a szörnyű katasztrófát s a toklói angol követség szikrafévratára szerint is csak a véletlennek köszönhető az angol trónörökös megmenekülése. A walesi herceg és kísérete a tűz idején a japán császári palotában egy tisztelőre adott kerti ünnepélyre volt hivatalos s azon vett részt, amikor a tűzkatasztrófa kitört. A herceget csak az ünnepély után értesítették a tűzveszélyről.

Közös alapon minden valuta.*(Aranyalap az egész vonalon. — Az európai bankok hatékonyabb együttműködése. — A genai konferencia terve Európa pénzügyének rendbehozására.)*

GENUA. A szakértő bizottságának a váltóárfolyamokról szóló jelentését tegnap terjesztették a pénzügyi bizottság albizottisa elé. A szakértői bizottság jelentése így hangzik: 1. cikk. Európa gazdasági talpraállításának lényeges előfeltétele, hogy minden egyes ország elérje saját valutájának stabilizálását. 2. cikk. A bankoknak, különösen pedig a jegykihocsátó bankoknak minden politikai pressziótól menteseknek és kizárólag az okos pénzügyi politika vonalára kell beállniuk lenniük. Azokban az országokban, amelyeknek központi jegykihocsátó bankjuk nincs, illetve fel kell állítani. 3. cikk. A valuta reformjára szolgáló intézkedéseket megkönynyitni, ha a központi bankok általános együttműködését gyakorlatilag kifejleszteni lehetne. A központi bankoknak ez az együttműködése szükségesképpen nemcsak az európai államok között, hanem és ezzel alkalom nyílnék arra, hogy a bankok direktívákat egyesítsék a nélkül, hogy ez az egyes bankok szabadságát egyéb tekintetben korlátozná. Igen helyes volna, ha a központi bankok legközelebb összejönnének amaz esz közök tanulmányozására, amelyek ennek a célnak elérésére legalkalmasabbak. 4. cikk. Kiváncsosságot mutatkozik, hogy valamennyi európai valutát közös alapra fektessék. 5. cikk. Az arany az egyedüli közös alap, amelyet valamennyi európai ország megfogadhat. 6. cikk. A közös érdek megköveteli, hogy az európai kormányok kijelentsék, hogy mikor érhetik el az aranyalap megvalósítását és mikor tudnák az erre vonatkozó programban meg egyezni.

7. cikk. Amíg valamely állam évi költségvetésében a bankhitelek (anticipációk) megszerzése céljából deficit mutatkozik, a pénz kérdés reformja lehetetlen és az aranyalap megteremtése meg sem kísérelhető. A legfontosabb reform tehát az államok évi költségvetésének finanszírozása fedezetlen kölcsönök felvétele nélkül. Az állami kiadások leszállítása az egyedüli célravezető eszköz. El kell azonban ismerni, hogy azokban az országokban, amelyeknek deficitje oly nagy, hogy az állami költségvetés egyensúlyának helyreállítása lehetetlennek látszik, külföldi kölcsön felvétele nélkül a pénz relatív stabilitása, amittől az állami költségvetés első sorban függ, elérhetetlen. 8. cikk. A legközelebbi lépés a pénzügyesség aranyértékének megállapítása kell, hogy legyen. Ez a lépés minden egyes országban csak akkor tehető meg, ha az a gazdasági feltételek megengedik, mert az illető országnak el kell magát határoznia, vajjon a régi aranyparitást akarja-e alapul venni, vagy pedig új paritást, amely a pénzügyesség abban a pillanatban való váltófolyamának felel meg. 9. cikk. Ezek az országok már maguk erejéből képesek lesznek az arany alapot megállapítani, de a pénzügyesség tényleges fenntartását anyagiilag előmozdítani nemcsak a központi bankok javaslatba hozott

támogatása, hanem nemzetközi egyezmény is, amelyet ezek az országok alkalmas pillanatban kötnének. Ennek a megállapodásnak célja az aranykereslet centralizálása és koordinálása és bizonyos intézkedéseket kellene tenni, hogy az aranyforgalmat tartalékok bevezetésével — külső bonok (balance) formájában — gazdaságilag szabályozzák. Ezek az intézkedések az Exchange Standard, vagy pedig nemzetközi kompenzáció hivatal formájában történnek meg. 10. cikk. Nem lényeges körülmény, hogy az említett nemzetközi konvencióban való részvétel Európában is általános legyen, de minél nagyobb a részvétel, annál nagyobb a siker valószínűsége is. Annyi bizonyos, hogy ha a résztvevő államok és az Egyesült Államok ugyanazt az aranyalapot fogadják el, a valutaegység stabilizálásának tervezete csak az európai és az amerikai irányelvek egyesítése mellett válnék teljesen hatékonyvá. Ezért az Egyesült Államok részvételére kell törekedni.

A résztvevő országok kormányai kijelentik, hogy végcéljuk új alap megteremtése és megállapodnak abban, hogy minél előbb a következő elvet fogadják végrehajtani: a) Minden egyes kormány saját valutájának tényleges ellenőrzése céljából megkezdte évi kiadásait a nélkül, hogy bizalmi pénzeket, vagy bankhiteleket venne igénybe. b) A legközelebbi lépés a valutaegység aranyértékének korlátozása és megállapítása, melyet ezt a gazdasági helyzet megengedi. Nem okvetlenül szükséges, hogy ez a megállapítás az előbbi aranyparitás alapján történjék. c) Az ilyen módon megállapított aranyértéknek a szabadforgalomban tényleg fenn kell állania. d) A pénznek aranyértékében való megszilárdítását alkalmas tartalék és megfelelő aktívák elhelyezésével kell garantálni, amelyeknek azonban nem kell okvetlenül arannyal lenniük.

Mihelyt az ügy előrelépése megengedi, a résztvevő országok némelyike szabad aranyforgalmat fog nyithatni és így aranyközponttá válni. A résztvevő országok mindegyike az esetleges belföldi aranytartalékon kívül a többi résztvevő országban is tarthat megfelelő aktívákat: saldok, bankkölcsönök, értékpapírok, rövidletartatás jegyek és egyéb megfelelő bevételek alakjában. Rendkívül körülmények közt minden egyes résztvevő ország a többi résztvevő országok valutáját a vista vásárolhatja és eladhatja, a saját valutájával való forgalomban és az aranyparitás előírt határai között. (Punto d'ero) Az ilyen egyezmény az arany Exchange Standardon alapszik és a konvenció fenntartásának feltétele a nemzeti valutaegység előírt értékének fenntartása. Minden egyes ország saját valutája nemzetközi értékének fenntartásáért al pari felelős, azonban teljesen szabadságában áll, hogy az ehhez szükséges eszközöket megszerzze és alkalmazza, akár a központi bankok hitele kölcsönével, akár más mó-

don. A hitelt nemcsak annak a célnak szempontjából kell szabályozni, hogy a valuták paritását fenntartsák, hanem attól a szándéktól is vezérelve, hogy az ingadozásokat elkerüljék.

Botrány egy temetésen.*(A kegyeletértő barátok.)*

HAMBURG. Különös jelenet játszódott le egy temetésnél. Brüggmann Frigyes hírbet verekedő egy külvárosi kocsmában verekedés közben agyonlőtték. Brüggmann a szülők és rokonok jelenlétében a városi temetőben helyezték örök nyugalomra. A pap már elvégezte rövid beszédét és a koporsót leeresztették, amikor váratlanul megjelentek a sírnál Brüggmann barátai, 10—12 külvárosi suhanc.

— Hogy merik a mi barátunkat eltemetni nélkülünk? — kiáltotta egyikük. — Maguk nem is tudják, milyen kiváló ember volt az, aki ebben a koporsóban nyugszik. Hogy is tudhatnák, hiszen maguk itt egytől-egyig nyomorult spiszbürgerek, akik csak azzal törődnek, hogy az egyik garast a más sikkra rakják... Igyál testvér...

A szónok egy füveg szilvóriumot tört össze e szónál és az üveg tartalmát a koporsóra öntötte. A jelenlévő gyászolók megbotránkoztak a nézték a szentségtörést. A pap magasra emelve a kezében lévő keresztet, felindultan tiltakozott:

— Isten nevében tiltakozom ez ellen a szentségtörés ellen!

A suhancok vezére — a kikről később megállapították, hogy Hoffner Jánosnak hívják — félrelépte a papot és nevetve kiáltotta:

— Eredj innen az Istennel, engedj inkább, hogy Fritz barátunk huzzon egy utolsót...

Most másik füveget — egy füveg konyakot — vett elő a zsebéből, hegyezett a sírba s ott a koporsón állva hangosan ezt mondotta:

— Esküdjünk meg, kedves barátaim, hogy Brüggmann Frigyeset rettenetesen meg fogjuk bosszítani. Nemcsak a gyilkosok fognak la kolni, hanem mások is. Most pedig igyál, testvérem...

E szavaknál a konyakos üveg tartalmát a koporsóra öntötte. Azután kiugrott a sírből és barátai kíséretében eltávozott. A gyászolók megbotránkoztak tárgyalták a szentségtelen incidenst. A pap úgy határozott, hogy a halottat ismét be kell szentelnie. Be is szentelte és csak azután hantolták el. A botrányos jelenetet a rendőrség tudomására hozták, a mely még aznap kikutatta a kegyeletértő suhancokat.

HIREK.

— **Take Ionescu jobban van.** Bucuresti. Take Ionescu állapotáról bulletint adtak ki, amely szerint a volt miniszter állapota javul, a hőmérséklet csökkenőben van és komoly aggodalomra nincsen ok.

— **Bethlen hazajön.** Budapest. Gróf Bethlen István Genuából csütörtök este visszautazott Budapestre. Branting ebédjén, amelyet a konferencián megjelent külföldi delegátusok tiszteletére rendez, a magyar küldöttséget Teleszky János fogja képviselni.

— **Bélyegellenőrzési szemle a vállalatoknál.** A pénzügyigazgatóság illetékosztálya ismételtén és utoljára hívja fel a részvénytársaságokat, intézeteket, vállalatokat, egyesületeket, melyek ezt — a külön-külön névre kiadott felhívás dacára — még sem tették, hogy a bélyeg- és illetéktörvények 89. d. rendelkezéseit azaz a fizetendő illetékek rendezése végett a pénzügyi palota 18. számú irodájában most már haladéktalanul jelentkezzenek, mert a pénzügyminisztérium központi kiküldöttje a közel napokban megkezdte náluk a bélyegellenőrzési szemlét a hiányok és mulasztások esetén a legszigorúbb bírságolást fogja alkalmazni.

— **Klebsberg provokáltatja Rassayt.** Budapest. Rassay Károly a múlt héten, pártvasóra alkalmával éleshangú beszédben bírálta Klebsberg belügyminiszter működését és személyét is súlyosan megtámadta. A belügyminiszter ezért Rassaytól lovagias uton kívánt elégtételt venni, de megbízottai mindaddig nem tudtak Rassayval érintkezésbe lépni, mivel Rassay ezidő szerint nem tartózkodik Budapesten.

— **Német mozdonyok jönnek.** Bucuresti. A közlekedési minisztérium Németországnak 850 millió márkát fizetett ki a megrendelt vasuti mozdonyokért. Ezért az összegért Németország 180 mozdonyt szállított Romániának, amelyek már a jövő héten megérkeznek Bucurestibe. (Rador.)

— **Magyar-cseh tárgyalások.** Budapest. Bethlen gróf magyar miniszterrel azok Benessel folytatott legutóbbi Genuában hosszabb tárgyalásokat. A tárgyalások eredményre vezettek. Benes utasította a prágai kormányt, hogy tegye meg az előkészületeket a cseh-szlovák-magyar gazdasági tárgyalások újból való felvételére. (Rador.)

— **Poincaré Genuába megy.** Róma. Olasz lapok minden cáfolattal szemben fenntartják azt a hírt hogy Poincaré a legközelebbi napokban Genuába érkezik és átveszi a francia delegáció vezetését. (Rador.)

— **Volt miniszterek egy bírósági tárgyaláson.** Terescsenköt, a Kerenszkij kormány volt külügyminiszterét, ki most Krisztianában egy hatalmas vállalat vezetője, Párisban élő neje beperelté tartásdíjért. A férfit Klotz volt francia pénzügyminiszter, az asszonyt Viviani volt francia miniszterelnök képviselte a bíróság előtt. A nagynevű politikusok jogi szereplése éles szóvita mellett folyt le, de a bíróság egyelőre nem hozott döntést. A pör szereplőinél fogva széles körben érdeklődést kelt.

Zsarolni akart egy áldetektív.

(Betörésben „kompromittált” aradi cégek.)

Egy szélhámos áldetektív után nyomoznak az aradi hatóságok. Ma délelőtt a **Karácsonyi Testvérek** nagykereskedő céghez beállított egy borkamásnis fiatalember, aki sziguranca detektívnek adta ki magát és elmondotta a cég főnökének, hogy egy nagy betörőbandát tartóztatott le, amelynek tagjai azt vallották, hogy a lopott árakat a Färber Lajos és a Karácsonyi Testvérek cégeknek adták el. Mivel nem akar kellemetlenséget okozni a két cégnek, hajlandó úgy, mint a Färber céggel, a Karácsonyi céggel is megegyezni. A cég főnöke ezzel bocsájtotta el a fiatalembert, hogy tárgyalni fognak a dologról. Amikor a fiatalember elment, Karácsonyi átment a Färber céghez, ahol elmondották, hogy röviddel ezelőtt ott is járt az állítólagos detektív és azt mondotta, hogy egy

nagy aradi cég van még kompromittálva a betörés ügyben és a céggel már meg is állapodott, nem indít ellene eljárást, mert 5 ezer lelt adott neki. A Färber cégnél elhatározták, hogy megvárják az áldetektívet, mert szintén megígérte, hogy később visszatér. Körülbelül egy óra múlva megjelent egy fiatal ember és négy szemközti akart beszélni a cég főnökével, aki azonban kijelentette, hogy csak tanuk előtt hajlandó beszélni vele. Erre a fiatalember lármáznál kezdett, követe a cég üzleti könyveit és a számlákat, amelyekről azt állította, hogy kivétel nélkül mind hamisak. A cég főnöke azután a „detektív” igazolványát kérte, de erre za varba jött és sietve eltávozott az üzlethöz. Karácsonyi és Färber cég főnökei az áldetektív ellen feljelentést tettek a rendőrségen.

— **Elhunyt lapkiadó.** Salonta-mare (Nagyszatmár) magyar társadalmát fájdalmas veszteség érte: meghalt Székely Jenő nyomdajelölő, a Szalonai Lapok alapítója és kiadója. Neve tisztá és tisztelt név volt Szalonán, amelynek tekintélyes és díszit tudott szerezni az áldozatkész magyar-orszói nyomdász. A lap nemcsak népszerűségét, hanem anyagi javakat is hozott a fáradságtalan embernek. A lapot évekkel ezelőtt vették át Faragó Rezsőnek, egy kitűnő újságírónak adja át. Székely mostanában... sürűn betegeskedett és a napokban 58 éves korában meghalt. Temetése azerdán délután ment végbe nagy részvét mellett. Halálát feleségén kívül leánya Faragó Rezsőné, veje Faragó Rezső, lapszerkesztő, fia dr. Székely József és unokája Faragó Gyöngyi gyászolta.

— **Új kisvasút Gálba.** A közuti vasut igazgatósága értesítette a város vezetését, hogy április 15-től új vonatot helyeztet forgalomba, amely este fél kilenc órakor indul az aradi vasúti állomásról Gálba.

— **Román mulatság.** Az aradi román ifjak nagyszabású táncotélést tartanak a hónap 23-án a Fehér Kereszt nagytermében. Az esélyt tisztá jóvedelmé kulturálisokat szolgál.

— **A Nádor-csatorna itka.** A nádori csatorna... a Nádor-csatornában ismét látni egy hullát. Egy idősebb ismeretlen férfi holtteste volt ez, mely már régóta feküdt benne a csatornában. Az esetről azonnal jelentést tettek az aradi ügyészségnek, amely az incul járásbírságot bírta meg a hulla felboncolásával.

— **A vag. és fém munkások bérmozgalma.** Jelenítettük, hogy a legtöbb aradi gyárnak a munkásokkal kötött kollektív szerződése április hónapban járt le. Ez ügyben már néhány tárgyalást tartottak. A tárgyalásokon a munkások előadták béremelési kérelmüket is, amelyet a munkaadók részben teljesítettek. A lejárt szerződéssel kapcsolatban ma délelőtt megjelentek az aradi munkügyi felügyelőségen a vas- és fém munkások és előadták béremelési kérelmüket, ezenkívül új kollektív szerződés megkötését kérték, amelynek fontos pontja a bértörés rendezése lesz. A tárgyaláson megjelentek az Ásra-gyárban és a Hegyaljai villamosvasúti dolgozó munkások is. A tárgyalást Popescu munkügyi felügyelő vezette, aki holnap délelőtre tűzte ki a legközelebbi tárgyalást. A mai tárgyalás legzáróképpen megemlékeztek az

— **Menevándorlás az Arad-Hegyaljai Villamos vasúton.** A Hegyaljai villamos személyvonatai a hó 21-étől kezdődően következőleg fognak közlekedni. Aradról: 5 óra 30 perckor, 8 óra 30 p.-kor, 18 óra 30 p.-kor és 18 órakor. Pancsáról: 5 óra 20 p.-kor, 8 óra 28 p.-kor, 13 óra 25 p.-kor és 17 óra 55 p.-kor. Rónáról: 5 óra 40 p.-kor, 8 óra 45 p.-kor, 13 óra 50 p.-kor és 18 óra 20 p.-kor.

— **Elgázolt kisleány.** Ma reggel nyolc órakor a Str. Coasei-n Zombor Mariska öt esztendőes kisleányt elütötte egy sábesen haladó parasztszekér. A kisleány a kocsis alá került, sőt a ló is keresztül ment rajta, de szerencsére csak könnyebb sérüléseket szenvedett. A kocsis ellen megindította a rendőrség az eljárást, a kisleányt pedig beállították a gyermekkorházba.

— **A Mars titka.** Adrian Baumann svájci mérnök új teóriával lépte meg a tudományos világot a Mars bolygóra vonatkozólag. Szerinte a Marson hegyek, völgyek, növények vannak, de a hőmérséklet és gleccserek sem hiányoznak róla. A bolygón hatalmas kiterjedésű tenger is van, melynek szigetjén a tűzhányó hegyek állandó működésére lehet következtetni. A tenger fagyos, több helyen légréteg borítja és ennek időnkénti megropanása az így támadt hadadékok alkotják a távcsővön látni vélt csatornákat. Ez a teória megerősíti Soanre Anteniustnak, a híres svéd csillagásznak nézetét, aki szintén szerves életet sejtett a Mars egyes részén.

— **Missis Meud gondolatolvasónő.** Strada Cercetasilor (Szt. Pál-u.) 10. szám alatt egész nap fogad. Mindent tud és megmond.

— **Fésűmot szaru és celuloid,** melyek saját műhelyemben készítenek, legelőször kaphatók **ösv. Müller né. fésűszálatokban,** a színház hátsó bejáratával szemben. Ugyanott hajcsattok javítása elvállaltatnak.

— **Megvadult bika az utcán.** Izgalmat jelentet járázódt az ma délelőtt az aradi három csillag vendéglő előtt. Kriszta Joan egy bika vezetője az aradi vásárra. A vendéglő előtt a bika válsámtól megvadult és az utcán rohanni kezdett. A lárokélok rémülten menekültek a megvadult állat elől. Kriszta Joan utánna szaladt a bikának, hogy megfogja és az hírtelen megfordult, szarvaira kapta a szerencsétlen embert, felhajította azután összetaposla. A segítségére siető emberek állg tudták az eszméletlen állapotban lévő em

Bert Kisabedhtent. Kriszta Joan keze és lába eltört, azonkívül életveszélyes belső sérüléseket szenvedett. Beszállították a kórházba. A megvadult bikát csak nagy fáradság után sikerült megfékezni.

— **Carrolli balesete.** London. Churchill lordot tegnap egy sétalovaglás alkalmával súlyos baleset érte. Egy fordulónál olyan szerencsétlenül bukott le a lováról, hogy nehézséreléseket szenvedett. A súlyosan sebesült lord állapotát orvosai válságosnak mondják.

— **Marconi legújabb találmánya.** Marconi, a drótnélküli távíró feltalálója, római kísérleti állomásán bemutatta a legújabb találmányát. E szerint szikratáviratokat ezen a megkezdő drótvezetékeken is lehet továbbítani. A szikratáviratokat ezenkívül nem csupán az erre szolgáló speciális készülékek, hanem rendes távírdahívatók Morse génei is felvehetik. Illyenformán tehát Európából közvetlenül lehet beszélni a tengerentúli országokkal. Marconi találmánya egyébként a távírási szakmát a körében nagy megtakarítást jelent és időben is tekintélyes nyereséget biztosít.

— **Úgyeltes gyógyszerárak a héten.** Omescu-gyógyszerár: Bulvardul Regele Maria. Manca gyógyszerár: Piata Catedral. Berger gyógyszerár: Kalea Saguna.

— **Akt másokra áldozta a vérét.** London. D. W. Pibble londoni munkás ritka címen részesült királyi kitüntetésben. Aranyérmét kapott, mert tízenkét esetben engedte meg, hogy véréből ártalmatlan szerek súlyos betegek vérébe, mint általánosan emberéletet mentett meg. Ez az ember, akit több londoni kórházban vettek igénybe, önkénti hozzájárulást kapott a betegekért és eddig nyolc liter vért csanoltak le belőle. Többek között ilyen módon mentette meg egy amerikai milliomos nejének életét is, aki az áldozatkész munkásnak adott fájóvalmódion kívül 100.000 dolláros ajánlatványt írt a Kezeli Kórház számára.

— **A remonjol óra feltalálója meghalt.** Itt-ott még látni olyan zsebrórákat, amelyet csak kulccsal lehet felhuzni. Felszázaddal ezelőtt nem ismerték más fajta órát 1860-ban jutott arra a gondolatra Mr. Barnet Phillips, hogy az óra fogó részén alkalmazott csavar szerkezetével sokkal egyszerűbben fel lehet az órát huzni. Phillips akkor mindössze 18 esztendő volt a voltaképpen nem az órásmesterség volt a foglalkozása. Festőnek készült csak szabad idejében szedgette szét a zsebrórákat. A találmány egyszerre híressé tette a fu nevet. Társadalmi alakult, amely ki zárólag ilyen órák gyártásával foglalkozott. A kulccsos óra csakhamar helyét adott Phillips találmányának. A találmány jól jövedelmezett Phillipsnek, mind a mai napig marad meg ezen a téren. Sőt a festészetet is cserében hagyta és asztronómiával kezdett foglalkozni. Ebben a tudományban olyan eredményeket ért el, hogy az asztronómiai társaság tagjai közé választotta. Mr. Phillips — mint Londonból jelentik — 80 éves korában meghalt.

— **Elfogott lókötők.** A buzentli csend őrség ma délelőtt beszállította az aradi ügyészség fogházába Bakai Ilás Bakai József és Varga Mihály odaváló parasztlégényeket, akik a környéken több lókötést követtek el.

— A görög kényszerkölcsön. Görögország érdekes módon hajtja be a kényszerkölcsönt. Ugyanis az összes bankjegyeket kétfelé vágják és az uralkodó képmásával ellátott rész maradt továbbra is forgalomban. Természetesen a kétfelé vágott bankjegyek értéke felére csökkent, míg a másik rész ideiglenesen a kényszerkölcsön biztosítására szolgál.

Szombat, vasárnap és hétfőn: az APOLLO-ban: TARZAN regénye a lehetetlent valósítja meg, sohasem volt egy film érdekfeszítő kalandokban termékenyebb.

Meglepetés a heti piacon.

(Ujabb áremelkedés.)

A mai hetipiac egyes élelmiszer árak tulságos emelkedésével újabb meglepetést hozott a vásárlóknak. A piac forgalma tekintettel az esős időre és a sáros utakra, gyenge volt. Némely cikkek árai a múlt heti árakhoz képest ugrásszerűen emelkedtek. Az élelmiszer árak a következők voltak: Tejföl literje 12-13 lei, tehéntúró kilója 8-9 lei, juhtúró 16-20 lei, vaj 55-60 lei kilogrammonként. A tojás darabjéért 85-90 banit kértek. Kővérli-ba kilója 23-25 lei volt. Az állatvásáron a következők voltak az árak: Szarvasmarha kilogrammonként élőhelyben 6-10 lei, borjú 12-13, sertés 15-19 lei. A bárányokat darabonként 80-100 lei-ért árusították. A gabonapiacra a következő árak alakultak: Buza 360-70, tengeri 340-50, árpa 290-300, zab 330 lei métermázsánként. A nullásliszt kilója 6 lei, főzőliszté 5 lei, kenyérlisztté 4 lei 50 bani, a korpáé 2.50 lei volt kilogrammonként.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF
főfel

NYILTTER.

Az ezen rovat alatt közlésekért sem vállalunk felelősséget.

Felhívás!

Ötvenrjuk a tizif eladásával foglalkozó kisvállalkozásokat és pékeket egy részvényszerűség megalapításának érdekében 1922. ápr. 23-án d. u. 3 órakor a város-háza emeleti termében saját érdekükben megjelenni sziveskedjenek.
Arad, 1922. április 21. Az alapítók

ELADOK:

a fővonalon, Str. Consistorialni (Batthyány), Str. Anton Mocioni (Orezy), Str. Szt. George (Dezso), Str. Episcopul D. Radu (Magyar) és más utcákban magán és bérházak átvehető lakással, 2 hold kertész telek 4 szobás lakással. Kisebb házakat megvételre keresek. Kölosont futányosan azonnali kifizetéssel közvetítok: 11532

Szűcs F. Vilmos, Arad

Str. Alexandri (Salac-u.) 3. sz.

Keresek berendezett

nyári lakást

lehetőség PAULIS vagy BARATA környékén, két-három szobást, konyhával, pormentes helyen, lehetőleg kerttel. Ajánlatokat „Nyári lakás” címen a kiadóhivatalba kérek. 1820

Könyvkötészeti tanulóléány

felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban.

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

URIHAZHOZ jó bizonyítvánnyal rendelkező szakasznő azonnali felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 5000

MINDENES leány vagy bejáróné jó bizonyítvánnyal felvétetik Strada Consistorialni (Batthyány-utca) 23. I. em. lobbja. 13

INTELLIGENSEBB LEÁNYOK bejáró főszónőnek és szobaleánynak ajánl ozik esetleg Timisoarara. Cím a kiadóhivatalban. 1830

PERFECT könyvelő keresek délut. nonként két órai munkára. Cím Kelet hírlapiroda. 11564

INTELL. deutsches Fräulein Jahreszeignisse wünscht zu Kinder nicht unter 5 Jahre. Auch auswärt. Gefällige Zuschriften unter „Kinderliebend“ an die Administration dieses Blattes. 1822

KERESEK azonnali belépésre fűszer-szakmában teljesen járjas egyént ki önálló működésre is képes. Írásbeli ajánlatok küldendők Messzer Armin cég címre Pancora. 1821

Lakás.

KÉTSZOBÁ elszobás lakás butorral együtt átadó. Cím a kiadóhivatalban. 1826

Vétel és eladás.

RÖVID kereszthúros zongora eladó Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) II. emelet 4. 11724

CONVOCARE

la adunarea generala ordinara din anul al 81-lea

al actionarilor

Primei Cassa de Pastrare din Arad,

ce se va tine in sala de sedinta a institutului in Strada General Berthelot (Atzel Péter-u.) No. 1. la 7. Mai 1922. orele 10 a. m.

PROGRAM:

1. Dispozitiune prezidului in sensul §-lui 27. a statutelor.
2. Prezentarea raportului directiunii si al comitetului cenzorilor, precum si al inchetarelor conturilor pe anul 1921, stabilirea bilanțului, aducerea horarilor referitor la impartirea profitului si descarcarea directiunii si al comitetului de cenzori
3. Aducerea unei hotarari asupra propunerii directiunii cu privire la majorarea capitalului fundamental al institutului.
4. Modificarea articolelor 4, 5, 6, 32, si 47. al statutelor.
5. Alegerea membrilor in directiune.
6. Inregirea comitetului de cenzori.
7. Statuirea premiului comitetului de cenzori.
8. Eventuale propuneri.

In sensul §-lui 17. al statutelor onorarii domnii actionari cu drept de vot, precum si reprezentantii impunerilor conform statutelor sunt rugati ca in conformitate cu §. 22 al statutelor sa binevoiasca a depune acțiunile sau certificatele de depunere, eliberate de insusirile publice sau de credit referitor la aceste, iar reprezentantii afara de actiuni si procuriilor pana in 5. Mai 1922. orele 12 amezzi contra chitanței ce vor primi la cassa principala a institutului

Arad la 30. Martie 1922

DIRECTIUNEA

MEGHIVÓ

az Aradi Első Takarékpénztár

részvényeseinek 1922. május hó 7-én délelőtt 10 órakor az intézet üléstermében Strada General Berthelot (Atzel Péter-utca) 1. szám alatt tartandó

81-ik rendes évi közgyűlésére.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki intézkedés az alapszabályok 27. §-a értelmében.
2. Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések valamint az 1921. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása a nyereség felosztása iránti határozathozatal és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Az intézet részvényűkjének felemelésére vonatkozó igazgatósági javaslat felett való határozathozatal.
4. Az alapszabályok 4, 5, 6, 32, 45, és 47. §§-ának módosítása.
5. Igazgatósági tagok választása
6. A felügyelő-bizottság kiegészítése.
7. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának megállapítása.
8. Esetleges indítványok

1812

Az alapszabályok 17. §-ának értelmében szavazati joggal bíró t. c. részvényesek, valamint ezek alapszabályszerű képviselői felkérnek, hogy részvényeiket vagy ezekről szóló köz- vagy hitelintézetek letéti igazolványait a képviselők pedig ezenkívül meghatalmazásukkal 1922 május hó 5-én déli 12 óráig az alapszabályok 22. §-ának értelmében az intézet főpénztáránál nyelendő elismervény ellenében letéteményezni sziveskedjék.

Arad 1922. március 30-án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Bucurestibe utazik futárunk vasárnap este, utlevelek láttatkozását közismert pontossággal intézzük „Kelet” hírlapiroda Strada Alexandri (Salac-u.) 1. 11564

Megjött a VESTA. Meggyőződhetik róla, hogy a Vestakrémtől cipője mindennél fényesebben ragyog. 12158 KELET hirdetés, ARAD

Felhívás! Nagytakarítást ne végezzen senki addig, míg árajánlatot nem kér Lovas Károly lakástisztítási vállalatától, Str. Oltuz (Illés-u.) 30a. Parketta surolás, becsiszolás, poloskáltság eloson és felelősség mellett. 12261

Nyomatott az Aradi Nyomda Vállalat rotációs gépén. Kiadótulajdonos Aradi Nyomda Vállalat.

MAGYAR gazdasági gyári magánjáró cséplőgarnitúra sürgősen eladó Gizella malom közelében Laza János Pécska. 11564

ELADÓ keveset használt 2 ajtós nagy jégszekrény. Piata Plevnei (Árpád-tér) 4. sz. 1816

MINDENKINÉL TÖBBET FIZETÜNK képekért, bronz, márvány és porcellán figurákat perzsa szmírna argamant-szönyegekért török kendőkért, antik és modern butorokért, zongorákért modern és antik díszlámpákért, japán vázákért régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbecsű réziséért. Szépművészeti Salon Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Orfűay-palota. 11911

GYÖNYÖRÖ FEHER RÓKA BOA egészen új eladó Cím az Aradi Útszág kiadóhivatalában, Fischer Elíz-palota. 11896

AJÁNDÉKTÁRGYAK legolcsóbb beszerzési forrása a Salon Artistique (Fischer Elíz-palota.) Antik és modern porcellánok, butorok, szobrok, figurák vázák, festmények, metszetek perzsa szönyegek, ezüstművek vétele, eladása, csereje és bizományba vétele a legelőnyösebb feltételek mellett. 11691

PIANINOT, zongorát gyöngyöket, illansokat magas árban veszek. Levelet „Pianino” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 12021

ÚJ BUTORHITEL! Minden hitelképes egyén beszerezhet ebédli háló nappali szalon egyes fa- és vasbutorokat, író- és konyhaberendezéseket, divány és matracokat stb. Fizet hetenként Lei 1000 után Lei 6. CAROL GARAI magazin de mobile Calea Banatului (Aztalos Sándor-utca) 5. 12031

ELADÓ 1 darab 3 1/2 lóerős állós benzín motor összes készülékkel. Reinhold József Újszentanna 973. házszám. 1789

HASZNALT ÓLOM megvételre keresetlek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ingatlan.

ZSIGMONDHAZÁN (Gleichenberg) 70a) számú magánház elfoglalható lakással olcsón eladó. Értekezni ugyanott. 11675

Külföldi.

EZERJÓFÚ gyomorelixir páratlan hatásu szer gyomor és bél bántalmak, étvágytalanság, hányinger, felfúvottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógy szerár Aradon. 10831

NEPTUNRA előkelő kabin-társakat keresek Str. Vasile Stroelescu (Teleky-utca) 24. I. e. ajtó 8. 1823

NEGY lóra való istálló keresek Bulev. Reg Ferdinand (Boros Béni-tér) közelében Cím Kelet hírlapiroda. 11564

URIASSZONY kinek lakása van varroda megnyitáshoz a női szabóságban perfect társat keres. Cím a kiadóhivatalban. 1827

JÓL JÖVEDELMEZŐ házmesteri állásom elcserezném egy szoba konyhával. Cím a kiadóhivatalban. 1825